

Қ.Н. НАЛМИШОВА

РЕКРЕАЦИЯЛЫҚ ГЕОГРАФИЯ

Қ.Н. Налмишова

РЕКРЕАЦИЯЛЫҚ ГЕОГРАФИЯ

Алматы 2026

ӘОЖ 378 075.8 91
Н19

Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университетінің ғылыми оқу-әдістемелік кеңесінің қаулысымен баспаға ұсынылған.

Пікір жазған:

- Ұ.Ә. Есназарова** - Қазақстанның еңбегі сіңірген қызметкері,
Географиядан республикалық атаулы мектеп жетекшісі, Әл-Фраби
атындағы Қазақ ұлттық Университетінің «География, жерге
орнадастыру және кадастр» кафедрасының педагогика
ғылымдарының докторы, профессор
- Р.Н. Кенжебай** - М.Әуезов атындағы ОҚУ «География» кафедрасының
п.ғ.к., доценті
- З.Қ. Мырзалиева** - Өзбекәлі Жәнібеков ат. Оңтүстік Қазақстан
педагогикалық университеті, «География» кафедрасының п.ғ.к.,
доценті

Налмишова Қ.Н. Рекреациялық география. Оқу құралы: - Алматы: «Отан»
баспасы, 2026. – 189 б.

Оқу құралында Minor, Танымдық туризм курсы бойынша “ Рекреациялық география” пәнінен студенттер жан-жақты түсініп меңгеру үшін, Денсаулықты қалпына келтіру үшін халыққы қызмет етіп отырған әлемдік және Қазақстан республикасының рекреациялық орындары жайында лекция және практикалық сабақ түрлері , тест тапсырмалары, рекреациялық атаулар тізімі берілген.

Педагогика, География-және География-тарих блімгерлерінің өз бетінше іс-әрекетін қалыптастыруға бейімделген.

ISBN 9965-557-58-6

© Налмишова Қ.Н., 2026
© "Отан" баспасы, 2026

КІРІСПЕ

География ғылымдарының жетістіктері мен қоршаған ортада болып жатқан өзгерістерді ескере отырып, қазіргі жоғарғы оқу орындарының студенттерінің географиялық сауаттылығы мен географиялық білімге деген көзқарасын көтеру басты мақсат болып табылады. Қазақстан Республикасының «Білім туралы» жаңа заңында «Заман ағымы, уақыт өлшемі едеуір өзгерді; Жаһандану процесі қарқын алды; Білім беру экономиканы дамытудың басты факторына айналды».- деп атап көрсеткен. Демек, жоғарғы оқу орындарының география білім беру бағдарламасы талабының негізінде, студенттерге «Рекреациялық география» пәнінен білім алу, географиялық білімді жан-жақты меңгеру, білу қажеттігінен туындап отыр.

Қазіргі кезеңде география ғылымдарының ғаламдық, аймақтық жаңалықтары ерекше аталып, әлеуметтік тәжірибенің негізгі түрлері – саясат, экономика, ғылым мен білім салаларына ішкеріленіп енуде, демек географиядан білім алушы студенттерге рекреациялық (денсаулықты қалпына келтіру) білімін, яғни денсаулықты қалпына келтіруге қызмет жасайтын - емдік сауықтыру түрлері, емдік сауықтыру орындары жайлы мәліметтерді толық меңгеру үшін «Рекреация» пәнінен білім алау өте тиімді. Рекреация пәнінен білім ала отырып студенттер әлемдегі, ТМД елдеріндегі, Қазақстан Республикасының, өз өлкелерінің емдік- сауықтыру орындары жанға жай (курорт), шипажайлар (санаториялар), пансионаттар, рекреациялық мүмкіндіктер жайлы білімді тереңдетіп меңгеруге мүмкіндік алады.

«География» мамандықтары үшін арнайы жазылған оқу құралында қысқаша лекция мәтіндері, СӨЖ тақырыптары, тест тапсырмалары, аралық бақылау сұрақтары, емтихан сұрақтарын, дүние жүзінің жанға жайлы курорттарымен санаторияларының тізбектері (номенклатура) қамтылған. Лекция мәтіндері Қазақстан Республикасының жаңа бұқаралық ақпарат құралдарының мәліметтерімен, өлкелік құжаттармен толықтырылған. Жоғарғы оқу орындарында географиядан білім алған жас мамандарды даярлауда болашақ жаңа форматты ұстаздар үшін дүние жүзінің, Қазақстан Республикасы, туған өлкенің емделу- сауықтыру орындарын білуге және рекреациялық аймақтардың дамуына ықпалын тигізетін табиғи қорын зерттеуде, рекреациялық жүйені дамытуда, аймақтың физикалық географиялық, экономикалық- әлеуметтік жағдайын меңгеруде географиялық көз қарасын қалыптастыру барысында оқу құралының атқаратын маңызы ерекше.

ПАЙДАЛАНҒАН ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

- 1 Руководство по медицинской географии./под. Ред. Келлера О.П., Щепина А.В. Чаплина – СПб: Гиппократ, 1993 – 325.
- 2 Вершинский Б.В., Келлер А.А. Медицинская география – ассоциация наук, // Методологические основы медицинской географии. – Л., 1983 – С. 62 - 69.
- 3 Воронов А.Г. Медицинская география. – М.: Из – во МГУ им. М.В.Ломоносова, 1981. – 161.
- 4 Виноградов А.П. Биогеохимические провинции. // труды юбилейной сессии, посвященной 100 летию со дня рождения В.В. Докучаев - М.: А., 1949. 42с.
- 5 Шепин О.П., Мартынова З.И. Глобальные проблемы современности медицинское страноведение. // Методологические основы мед. географии. – Л., 1983. с.3 – 9.
- 6 Чаплин А.В. Медицинская география М.: Знание, 1977.
- 7 Царфис П.К. Легенды, грязи и другие приподные теплотности М, 1990.
- 8 Царфис П.К. География природных лечебных богатств СССР 1986.
- 9 Царфис П.К. Действие природных факторов на словах.
- 10 Курорт энциклопедия М Знание 1975
- 11 Қазақстан Республикасы энциклопедиялық анықтама Алматы «Қазақ энциклопедиясы», 2001
- 12 Замятин С.И. Курорты, санатории и лечебные местности Казахстана .- Алма-Ата : АН Каз ССР,1956
- 13 Брякин М.И. Справочник по курортам Казахстана.- Алма- Ата: Казгосиздат,1959
- 14 Курорты Казахстана . – Алма – Ата: Казахстан, 2006.
- 15 Қазақстан курорттары. Алматы : Қазақстан,1974
- 16 Курорты энциклопедический словарь. – М.: Сов. Энцикло-педия, 1983г.
- 17 Хамнюк В.Ф. Природные лечебные богатства Казахстана, перспективы их использования.- Алма-Ата ,1967г.
- 18 Ердаuletов С.Р. География туризма: история,теория, практика - Алматы,2000г.
19. Котляров В.А. География отдыха и туризма. М., Мысль 1979
- 20 Веденин Ю.А.Динамика территориальных рекреационных систем. М.: Наука, 1982г.
- 21 Шабельникова С.В. Оценка рекреационных ресурсов Республики Казахстан для целей развития отдыха и туризма.Алматы, 2000г.
- 22 Достопримечательные места Казахстана . Сборник.- Алма-Ата: Казгосиздат,1959г.
- 23 Омаров В.Т. Қазақстан көлдері. Алматы : Қазақстан, 1987
- 24 Ердаuletов С.Р. Достопримечательные места Казахстана.- Алма-Ата:Знание,1988г.
- 25 Байтонаев Озат: Чудеса природы Казахстана. Алматы: Домино, 2003г.
- 26 Носов Д.С. Жемчужины Казахстана. – Алма-Ата: Кайнар, 1971г.

- 27 Александрова А.Ю. Экономика и территориальная организация международного туризма.- М.: МГУ, 1996г.
- 28 Салихова А Пахнущая жемчужина.// Новое поколение-2003г.-4 июнь
- 29 Алиева Ж.Н. Экологический туризм.- Алматы: Қазақ университеті, 2002г.
30. Закон Республики Казахстан «О туризме».
31. Мусин Қ.Н. Международный туризм: Современные тенденции развития в мире и в Казахстане
32. Прохоров И. Вступая в век туризма.// Казахстанская правда-2009-29 июля
- 33 Ердаuletов С.Р. География туризма: история, теория, методы, практика – А.: «Атамұра», 2000.- 336с
34. Соколова М.В. История туризма – М.: Мастерство, 2009г.- 350с.
35. Курорты Казахстана – Алматы.: Өнер, 2008г.- 143с
- 36 Н.Ә.Назарбаев «Жаңа онжылық- жаңа экономикалық өрлеу- Қазақстанның жаңа мүмкіндіктері» Қазақстан Республикасы халқына жолдауы, Оңтүстік Қазақстан газеті №14, 30 қаңтар, 30 қаңтар 2010 ж
- 37 Азар В.И. Экономика и организация туризма. –Москва: Баспа ,1993.
- Баймырзаев Қ.М. Табиғат ресурстарынҚазҰУ хабаршысы. Экономикалық серия. 2002,
- 38 Вуколов В.Н. Халықаралық туризмнің тарихы және теориясы. Астана, 2005.
- 39 Дуйсен Г. Национальные парки Казахстана и их роль в
- 40 Есеналиев А. Табиғи байлықтарды.....Заң, 2003, № 4, 52 -
- 41 Зорин И.В, Квартальнов В.А. Туристский терминологический словарь. Москва, 1999.
- 42 Зорин И.В, Квартальнов В.А. Энциклопедия туризма. Москва, 2001.
- 43 Квартальнов В.А. Туризм. Москва, 2004.
- 44 Колотова Е.В. Рекреационное ресурсосведение. Москва, 1998.
- 45 Концепция развития туризма в Республике Казахстан. 2001.
- 46 Кусков А.С, Лысикова О.В. Курортология и оздоровительный туризм. Ростов
- 47 Қазақстан Республикасында туризмді дамытудың 2007 – 2011 жылдарға арналған
- 48 Қазақстан Республикасының 2015 жылға дейінгі аумақтық даму стратегиясы туралы
- 49 Туризм кластері. Орталық Қазақстан, 30 мамыр, 2006 жыл.
- 50 Турсинбаева К.С. География туризма Карагандинской области. Жезказган,2004.
- 51 Турсинбаева К.С. Экологические аспекты освоения туристско – рекреационного потенциала

МАЗМҰНЫ

Кіріспе.....	3
I. Рекреация ғылымы жайында жалпы түсінік	
§1 Рекреациялық география пәнінің маңызы.....	4
§2 Рекреациялық ресурстардың денсаулықтықалпына келтіругебейім түрлері	7
§3Рекреациялық географияның зерттелу методикасы және басқа ғылымдармен байланысы.....	12
§4 Рекреациялық ресурстардың емдік маңыздылығы.....	15
§5Рекреациялық кешен, рекреациялық территорияның негізгі типтері.....	18
II Әлем елдерінің рекреациялық географиялық жағдайы	
§6 Солтүстік Америка елдерініңрекреациялық ресурстары.....	21
§7 Оңтүстік Америка елдерініңрекреациялық ерекшелігі.....	23
§8 Европа елдерінің туристік-рекреацияәлеуеті.....	28
§9 Азия елдерінің рекреациялық әлеуеті.....	35
§10 Африка елдерінің рекреациялық даму мүмкіндіктері.....	41
§11 Австралия және аралдық елдердің рекреациялық жағдай.....	43
§12 ТМД елдерінің рекреациялық аймақтары	45
§13 Кавказ алдыелдерінің рекреациялық географиялық жағдай.....	49
§14 Орта азия елдерінің рекреациялық географиясы.....	57
III. Қазақ елінің рекреациялық географиялық мәселелері	
§15 Қазақстан Республикасының туристік рекреациялық ресурстары	61
§16 Қазақстанның рекреациялық аудандары	75
§17Қазақстандағы рекреациялық жұмыстардың даму бағыттары және рекреациялық зоналар.....	80
§18 Қазақстан Республикасының рекреациялық аудандарының орналасу географиясы.....	83
§19 Солтүстік Қазақстан өңірінің қоршаған ортасының қазіргі жағдайы.....	95
§20 Батыс Қазақстанның туристік рекреациялық белдеу.....	98
§21 Орталық Қазақстан экономикалық ауданының туристік-рекреациялық қорлары.....	111
§22Шығыс Қазақстан экономикалық ауданының рекреациялық қорлары.....	114
§23 Түркістан облысының рекреациялық ресурстарына табиғат компоненттерінің ықпалы.....	118
§24Түркістан облысы қалалары маңында туристік-рекреациялық мүмкіндіктерді дамыту мәселелері.....	126
§25 Алматы және Байқоңыр қаласына жақын орналасқан рекреациялық орталықтардың маңызы.....	135
Практикалық сабақ үлгілері.....	142
Қорытынды.....	160

Қосымша 1 Дүниежүзінің серуен орталықтарымен шипажай, жанғажайлар атауларының тізімі.....	164
Қосымша 2 Студенттердің оқытушымен бірге өзіндік орындайтын жұмыстары	170
Қосымша 3 Бақылау сұрақтары.....	172
Қосымша 4 Тест тапсырмалары.....	173
Қосымша 5 Ағымдық бақылау сұрақтары.....	179
Қосымша 6 Емтихан сұрақтары.....	181
Пайдаланылған әдебиеттер тізімі.....	185

Қ. Н.Налмишова

**Рекреациялық география
курсы бойынша оқу құралы**

Оқу құралында «Рекреациялық география» курсы бойынша студенттер менгеру үшін қысқаша лекция түрлері, тест тапсырмалары, рекреациялық атаулар тізімі берілген.

Педагогика, География және География-тарих білімалуышы студенттердің өз бетінше іс-әрекетін қалыптастыруға бейімделген.

Пішімі 60x84 1/16

Тығыздығы 80 гр./см². Қағаздың ақтығы 95% .

Қағазы офсеттік. РИЗО басылымы.

Көлемі 189 бет.

“Отан” ЖҚ баспаханасында басылып шығарылды

ҚР, Алматы, Сатпаев к., 90.

e-mail: otan88@mail.ru